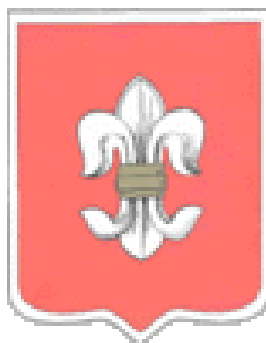

***Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Nowe Osiedle 2, 16-420 Raczki***

tel./fax. (87) 5685 046

e-mail: gops_raczki@op.pl

***Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za rok 2016***

Raczki, marzec 2017r.

I. Wprowadzenie

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 575 z późn. zm.). Ustawodawca w powyższym akcie prawnym określił m.in. nowe zadania dla poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym gminnego. Art. 179 ust. 1 ustawy określa, iż w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, uchwała gminny program wspierania rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raczkach od 2012 roku jest instytucją odpowiedzialną za realizację zadań z zakresu wspierania rodziny oraz kreowanie lokalnej polityki społecznej i rozwój systemu pomocy dla rodziny, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich na terenie gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej w Raczkach kontynuuje realizację nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Wskazane zadania realizowane są w oparciu o założenia programowe i ustawowe zawarte w szczególności w poniższych dokumentach:

- Ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 930 z późn. zm.);
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2016r. poz. 575 z późn. zm.);
- Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Raczki na lata 2007 – 2017;
- Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Raczki na lata 2011 – 2016;
- Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2016 – 2018.

II. System opieki nad dzieckiem – zadania Gminy

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
- realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

III. Wspieranie rodziny – interdyscyplinarność działań

Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Raczkach podejmuje działania, których celem jest zapewnienie wsparcia i pomocy, szczególnie poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny;
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- podniesienie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomoc w integracji rodziny;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.

Wspieranie rodziny, to zespół planowanych działań, mających na celu przywrócenie funkcji opiekuńczo-rodzicielskich, działania te prowadzone mogą być w formie:

- ✓ pracy z rodziną m.in. poprzez konsultacje, poradnictwo specjalistyczne, terapię, mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, pomoc prawną, przydzielenie asystenta rodziny;
- ✓ pomocy w opiece i wychowaniu dziecka poprzez placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające, może odbywać się to przy aktywnym udziale lokalnych instytucji, organizacji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny.

Pomoc rodzinie ma charakter czasowy, podejmowana jest przy pełnym wykorzystaniu zasobów własnych rodziny oraz jej potencjału. Praca z rodziną podejmowana jest zarówno w rodzinie wymagającej wsparcia, by mogła poradzić sobie z doznawanymi trudnościami, tak by nie doszło do działań interwencyjnych w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, jak i rodzinie w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza środowiskiem rodzinnym. Wówczas działania pomocowe zmierzają do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców umieszczonego dziecka, by możliwy był powrót dziecka do rodziny biologicznej. Podstawowymi zadaniami w pracy asystenta są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny, polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych.

Zadania z zakresu wspierania rodziny, zostały powierzone do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Raczkach i były wykonywane przez pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny.

PRACOWNICY SOCJALNI

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych koncentrowały się przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ustalaniu przyczyn występującego w nich kryzysu, a także wnioskowaniu do kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach (opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej) i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej.

W 2016 r. pracownicy socjalni objęli pomocą:

- 23 rodziny (132 osoby w rodzinie), w których występowała wielodzietność lub potrzeba ochrony macierzyństwa. Podjęte w tych rodzinach działania dotyczyły w szczególności: motywowania do systematycznego kontrolowania przebiegu ciąży i stosowania zaleceń lekarskich; wnioskowania o pomoc finansową na wykonanie badań, zakup leków, artykułów higienicznych; wnioskowania o udzielenie pomocy rzeczowej w formie odzieży, opału; motywowania do aktywizacji zawodowej; wskazywania możliwości otrzymania bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, psychologicznego, prawnego); wskazywania możliwości kontrolowania budżetu domowego, monitorowania właściwego pełnienia ról rodzicielskich; udzielania pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych, załatwianiu spraw urzędowych, wykorzystywaniu własnych uprawnień do świadczeń społecznych; udzielania poradnictwa w zakresie opieki i wychowania dzieci;
- 16 rodzin (48 osób w rodzinie) przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, którym: wskazano i umożliwiono kontakt ze specjalistami (m.in. pedagogiem, psychologiem, prawnikiem); udzielono wsparcia w zakresie: tworzenia warunków sprzyjających prawidłowemu rozwojowi rodziny, edukacji (wskazywanie właściwych metod wychowawczych, sposobu spędzania wolnego czasu, zwracanie uwagi na warunki sanitarno-higieniczne i zadbanie dzieci, motywowanie rodziców do pracy nad właściwą postawą i prawidłowym wypełnianiem swoich obowiązków), zdrowia (motywowanie do podjęcia leczenia);
- w 19 rodzinach rozwiązywali problemy związane z występującą w rodzinie przemocą.

Wszystkie działania, podejmowane przez pracowników socjalnych, odbywały się przy ścisłej współpracy z przedstawicielami placówek oświatowych, służby zdrowia, Policji, prokuratury, instytucji działających na rzecz rodziny (Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorami zawodowymi i społecznymi).

ASYSTENT RODZINY

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) pomoc w poprawie sytuacji bytowej oraz w uzyskaniu samodzielności materialnej:
 - udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
 - udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
 - wspieranie aktywności społecznej rodzin;
 - motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
 - udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 2) wsparcie specjalistyczne:
 - udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
 - udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
 - motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie

prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych (np. Szkoła dla rodziców);

- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

3) czynności administracyjne:

- prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

4) współpraca z innymi podmiotami:

- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, które zajmują się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

5) czynności interwencyjne:

- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

W ramach realizacji zadań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 01 lipca 2013 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raczkach, został zatrudniony asystent rodziny. W 2016 r. koszty wynagrodzenia osoby zatrudnionej na ww. stanowisku pokryte zostały z dwóch źródeł:

- środków własnych gminy – 6.113,28 zł,
- dotacji – 11.400,00 zł.

Dotacja przyznana została w ramach konkursu MPiPS „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2016.” Dodatkowo gmina poniosła koszty:

- dojazdu pracownika do miejsca zamieszkania rodzin w wysokości 1.869,12 zł,
- wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń – 41,40 zł,
- dodatkowego wynagrodzenia rocznego – 1.036,75 zł,
- szkoleń – 300 zł,
- odpis na ZFŚS – 592,55 zł,

Łącznie na wynagrodzenie asystenta rodziny i inne wydatki związane z jego zatrudnieniem wydatkowano kwotę **21.353,10 zł**, (w tym: dotacja – 11.400 zł, środki własne – 9.953,10 zł).

Praca asystenta koncentrowała się przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których znajdowały się małoletnie dzieci. Głównym celem asystentury była poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej rodziny, podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców (m.in. poprzez stosowanie demokratycznego stylu wychowania, umiejętności wydawania i egzekwowania poleceń dzieciom, umiejętności okazywania emocji, stosowanie metod

wychowawczych bez używania kar fizycznych), umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego przez rodziców, prawidłowego gospodarowania budżetem domowym, radzenia sobie z problemami dnia codziennego oraz poprawa wyników szkolnych ich dzieci. Należy nadmienić, że rodzinie może zostać przydzielony asystent rodziny, tylko za jej zgodą. W tym kontekście asystenturę należy rozumieć jako formę wsparcia, a nie przymusu.

W 2016 roku asystent rodziny pracował z 7 rodzinami, na które składało się 32 osób, w tym: 11 osób dorosłych i 21 dzieci od wieku niemowlęcego do 17 lat. We wszystkich rodzinach występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze, w szczególności: brak wyuczonych pozytywnych wzorców wychowawczych, duży dystans uczuciowy w stosunku do dzieci, długotrwałe bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, nadużywanie alkoholu, przemoc, konflikt pomiędzy małżonkami, ubóstwo, niepełnosprawność.

W okresie styczeń - grudzień 2016 r. asystent:

- opracował 7 planów pracy z rodziną przy aktywnym udziale jej członków i współpracy pracowników socjalnych. Głównym ich założeniem było podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, poprawa sytuacji materialnej i mieszkaniowej oraz polepszenie wyników szkolnych dzieci;
- w rodzinach z problemem alkoholowym prowadził profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- w rodzinach z problemem przemocy pracował m.in. w kierunku nabywania przez sprawcę przemocy nowych umiejętności dotyczących rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez użycia agresji czy konstruktywnego wyrażania emocji;
- siedmiu rodzinom udzielił pomocy w zakresie poprawy sytuacji bytowej, a w szczególności w zdobyciu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Wskazywał, jak sprawnie można wykonywać obowiązki domowe; doradzał w jaki sposób zarządzać środkami finansowymi; pomagał w codziennej organizacji dnia rodziny; informował jak działają urzędy, placówki wspierające rodziny i dzieci; wyjaśniał w jaki sposób należy wypełnić dokumenty oraz załatwić sprawy urzędowe wykorzystując własne uprawnienia i możliwości (m.in. pomógł w wypełnianiu i złożeniu wniosków na świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz stypendia szkolone);
- dwóm rodzinom pomógł w wynajęciu mieszkania;
- wnioskował o udzielenie pomocy w formie rzeczowej tj. używanej odzieży, mebli, artykułów szkolnych, sprzętu gospodarstwa domowego;
- pięciu rodzinom udzielił pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych. Monitorował działania dotyczące napisania podania o pomoc finansową i rzeczową (opał, artykuły spożywcze), pomagał w wyszukiwaniu ofert pracy, motywował do większego zaangażowania w opiekę nad dziećmi i zadbania o stronę estetyczną mieszkania;
- wszystkim rodzinom pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi; wskazywał sposoby wspólnego spędzania czasu wolnego, doradzał jak wychowywać i opiekować się dziećmi;

- pomagał przy odrabianiu lekcji, wyrównywaniu zaległości w nauce i przygotowaniu do sprawdzianów szkolnych, motywował rodziców aby sami zaczęli pomagać dzieciom w lekcjach i codziennie sprawdzali ćwiczenia i zeszyty dzieci;
- motywował członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki, poszukiwania pracy;
- zmobilizował młodą matkę do ukończenia kursu prawa jazdy;
- motywował rodziców do regularnego gotowania ciepłych posiłków i dbania o zbilansowaną dietę;
- motywował do dbania o czystość w domach i regularnego sprzątania pomieszczeń;
- dostarczał rodzinom zebrane wśród znajomych ubrania, buty dla dzieci oraz zabawki;
- motywował do większego zaangażowania w higienę dzieci i ich wygląd zewnętrzny;
- dokonał 7 ocen sytuacji rodziny;
- prowadził dokumentację obejmującą:
 - plan pracy z rodziną,
 - ocenę sytuacji rodziny,
 - kartę wizyt w środowisku rodzinnym,
 - realizację usług asystenta rodziny (miesięczne sprawozdanie z pracy z rodziną),
 - dokument zawierający wyrażenie zgody na objęcie rodziny wsparciem przez asystenta rodziny.

IV. Finansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka czy placówce opiekuńczo – wychowawczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki. Gmina zobowiązana jest do współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2016 r. plan na ww. cel wynosił 1.000 zł. Zgodnie z art. 191 ust. 1 oraz ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, od września 2016r. Gmina Raczki, decyzją administracyjną PCPR w Suwałkach (PCPR.III.4454.17.RZ.16 z dnia 02.11.2016r.), zobowiązana została do wnoszenia opłaty w wys. 10% kwoty wydatków na opiekę i wychowanie dziecka z terenu Gminy Raczki przebywającego w rodzinie zastępczej w Suwałkach. Opłata gminy z tego tytułu wyniosła 100 zł miesięcznie, tj. 10%. Ogółem w 2016r. opłata gminy wyniosła 350 zł.

V. Program w zakresie wspierania rodziny.

Ustawowym obowiązkiem gminy jest również opracowanie programu wspierania rodziny. W związku z powyższym w marcu 2016 r. Uchwałą Nr XII/110/16 Rady Gminy Raczki został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Raczki na lata 2016 – 2018.

VI. Potrzeby związane z realizacją zadań w 2017 roku

Budowanie i realizowanie gminnego systemu wspierania rodzin wieloproblemowych jest zbiorem mechanizmów i oddziaływań na rzecz tych rodzin, wyznacza kierunki podejmowania inicjatyw i działań na rzecz wspierania rodzin.

W 2017 roku za kluczowe i ważne przyjęto:

- realizowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018;
- realizację i intensyfikację działań profilaktycznych oraz metod pracy z rodziną, mających na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku;
- doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, mających kontakt z dzieckiem i jego rodziną;
- wspomaganie funkcjonowania rodzin z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój systemu wsparcia rodziny i profilaktykę;
- realizowanie i doskonalenie kompleksowego i spójnego systemu wspierania rodziny oraz opieki nad dzieckiem i rodziną poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego;
- kontynuowanie realizacji zadań, wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny;
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie wydatków związanych z opieką i wychowaniem dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, bądź placówce opiekuńczo – wychowawczej.

System wsparcia rodziny w Gminie Raczki ma charakter lokalny, stwarza możliwość skorzystania z tego systemu odpowiednio do potrzeb rodziny mając na uwadze przede wszystkim dobro dzieci potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych.

W 2016r. asystent był zatrudniony w okresie od stycznia do grudnia 2016r. W związku ze wzrostem liczby rodzin mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, nadal występuje potrzeba (a także ustawowy obowiązek) dalszego zatrudniania asystenta.